Gemeente Amsterdam

Gezamenlijke analyse RCE en MenA plannen BG5, Universiteitskwartier, UvA

Aan	Dagelijks Bestuur Stadsdeel Centrum
Van	5.1.2,e (MenA) en 5.1.2,e (RCE)
Kopie aan	5.1.2,e
Datum	16 april 2020

Geachte leden van het Dagelijks Bestuur,

Tijdens een gezamenlijke bijeenkomst op 10 maart hebben de RCE en MenA kennis genomen van de laatste plannen voor BG5 in het kader van het Strategisch Masterplan Universiteitskwartier. Zowel de RCE als MenA hebben een eerste schriftelijke reactie gegeven op de plannen. De RCE in haar bief van 27 maart en MenA in haar brief van 17 maart. Door het DB van het Stadsdeel is op 7 april jl. verzocht om beide adviezen naast elkaar te leggen om zo de overeenkomsten en de verschillen in beide adviezen te kunnen duiden. Deze vergelijking treft u aan in de bijlage.

Op basis van de vergelijking komen MenA en RCE tot de volgende analyse:

- De monumentale kernwaarden van BG5 zijn de paviljoen structuur, de uiterlijke verschijningsvorm van het negentiende eeuwse ziekenhuis en de relatie die het gebouw heeft met de andere onderdelen van het Binnengasthuiscomplex, die bijvoorbeeld tot uiting komt bij de twee historische collegezalen (in de Tweede Chirurgische kliniek en het Klinisch Ziekenhuis) die in elkaars as zijn gesitueerd.
- De bestaande inbouw tussen de vleugels doet afbreuk aan de kwaliteiten en de afleesbaarheid van het gebouw. Het voorgestelde volume (waarin collegezalen zijn voorzien) is dusdanig omvangrijk dat de afleesbaarheid van de monumentale structuur niet verbetert maar eerder verslechtert
- Een nieuw volume en een open atrium tussen de vleugels is mogelijk mits het nieuwevolume zo klein mogelijk wordt gehouden om zo de afleesbaarheid van het monument te verbeteren. Door bijvoorbeeld een deel van het programma elders onder te brengen is een kwalitatief hoogwaardig plan te verkrijgen dat meer recht doet aan het monument.
- Door juist stedenbouwkundig en programmatisch naar het totale gebied te kijken kan een functioneel en ruimtelijk kwalitatief hoogwaardig plan worden ontwikkeld dat voorziet in de programmatische wensen van de UvA en recht doet aan het bijzondere karakter van het Binnengasthuisterrein. Hierdoor is het mogelijk een kleiner volume bij BG5 onder te brengen en ontstaat een ruimtelijk aantrekkelijker gebied zonder dat de UvA programmatisch hoeft in te leveren.

Met vriendelijke groet,

5.1.2,e en 5.1.2,e
monumentenadviseurs
Monumenten en Archeologie

5.1.2,e
adviseurs
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Bijlage

Onderwerp	Advies RCE	Advies MenA	Gezamenlijk advies
Het verwijderen van de inbouw uit 1968 en 1986 tussen de vleugels van BG5	Inbouw wordt als indifferent beschouwd. Geen bezwaren tegen het verwijderen of aanpassen.	Het verwijderen van de inbouw geeft de kans de paviljoenstructuur en oorspronkelijke karakter van het monument weer afleesbaar te maken.	Beide adviezen staan positief t.o.v. het verwijderen van de huidige inbouw.
Variant met maximale bouwenveloppe vanuit huidige bestemmingsplan:			
Maximale bebouwing	De nieuwbouw tussen de vleugels is zo groot dat deze niet ondergeschikt is aan de oudbouw en de vleugels (meer dan in de huidige situatie) aan het zicht onttrekt. Dit komt de beleefbaarheid van het gebouw en de monumentale waarde niet ten goede.	De tussenbouw heeft een totaal niet ondergeschikt karakter. Het voorstel is ten opzichte van de huidige situatie een enorme verslechtering van de beleefbaarheid van de monumentale waarde.	Beide adviezen zien de variant als een verslechtering ten opzicht van de huidige situatie en niet als een vertrekpunt voor de herontwikkeling.
Voorkeursvariant UvA met collegezalen en atrium:			
De omvang van het nieuwe volume tussen de vleugels van BG5 en afleesbaarheid paviljoenstructuur.	Als uitgangspunten voor het verdere ontwerpproces wordt mee gegeven: maak waar mogelijk het oorspronkelijke binnenhof vrij van bebouwing en de gevels zo veel mogelijk zichtbaar.	Het blijft wenselijk dat de afleesbaarheid van de paviljoenstructuur leidend is voor het nieuwe volume. (...) het opgetelde totale gewenste programma is dusdanig omvangrijk dat hier geen sprake is van een verbetering.	Beide adviezen pleiten voor een goede afleesbaarheid van de paviljoenstructuur. De RCE vraagt zich af of dit met het beoogde volume mogelijk is. MenA geeft aan dat het gepresenteerde volume te groot is voor een goede afleesbaarheid.
Ruimte tussen beoogde nieuwbouw en paviljoenvleugels	De vraag is of de afmeting van het volume voldoende ruimte laat voor een kwalitatieve tussen/buitenruimte.	Een nadeel is dat door de omvang van het volume een restruimte ontstaat die een zodanig beperkte maat heeft dat de zichtbaarheid	Beide adviezen zetten vraagtekens bij de kwaliteit van de ruimte tussen de nieuw- en oudbouw.

		van de vleugels wordt verminderd.	
Overkapping binnenplaats	Algemene aandachtspunten bij de uitvoering van een overkapping zijn –naast transparantie en zorgvuldig ontwerp- aspecten als aansluiting op de oudbouw en de constructie (bij voorkeur op een eigen constructie en niet aan/op het monument).	Het opnieuw overkappen van de binnenplaats leidt tot nieuwe aansluitingen op het gebouw. Hierbij lijkt de constructie van de overkapping volledig op de vleugels te rusten. Dit kan constructieve gevolgen hebben voor de monumentale vleugels.	Beide partijen staan in beginsel positief t.o.v. het aanbrengen van een atrium tussen de vleugels. Hierbij wordt aandacht gevraagd voor de aansluiting en gepleit voor een zelfstandige constructie. Gezien de conceptuele uitwerking is het voorstel verder nog niet te beoordelen.
Hoogte nieuwbouw	Uitgangspunt: nieuwe bebouwing is niet hoger dan het bestaande gebouw en refereert bij voorkeur aan de bestaande goothoogtes.	Bovendien heeft het volume wat betreft de breedte en hoogte ten opzichte van de twee vleugels niet een ondergeschikt karakter.	Het advies van de RCE pleit bij een nieuw te bouwen volume dat deze niet hoger wordt dan de huidige goothoogtes. Het advies van MenA pleit in algemene zin voor een minder fors volume.
Overkapping binnenplaats	Algemene aandachtspunten bij de uitvoering van een overkapping zijn –naast transparantie en zorgvuldig ontwerp- aspecten als aansluiting op de oudbouw en de constructie (bij voorkeur op een eigen constructie en niet aan/op het monument).	Het opnieuw overkappen van de binnenplaats leidt tot nieuwe aansluitingen op het gebouw. Hierbij lijkt de constructie van de overkapping volledig op de vleugels te rusten. Dit kan constructieve gevolgen hebben voor de monumentale vleugels.	Beide partijen staan in beginsel positief t.o.v. het aanbrengen van een atrium tussen de vleugels. Hierbij wordt aandacht gevraagd voor de aansluiting en gepleit voor een zelfstandige constructie. Gezien de conceptuele uitwerking is het voorstel verder nog niet te beoordelen.
Ruimte voor het gebouw/tussen vleugels	Een nieuw volume zou terugliggend moeten zijn ten opzichte van de vleugels. De pleinruimte die aan de zuidzijde na eventuele nieuwbouw opnieuw vorm krijgt is een	Het zou winst zijn als de connectie van de twee historische collegezalen tegenover elkaar (in de Tweede Chirurgische kliniek en het Klinisch Ziekenhuis) weer kan worden gelegd.	Zowel RCE als MenA pleiten voor meer open ruimte tussen de gebouwen

	aangename verblijfsruimte waarbij de historische gebouwen goed beleefbaar zijn.		
Omvang programma	Hier gaat echter de vraag aan vooraf of de collegezalen niet elders in het complex plaats kunnen krijgen.	Wellicht kan dit volume of een deel hiervan op een andere locatie binnen het terrein worden gerealiseerd.	In het licht van het totale Masterplan en de omvang van het volume tussen de vleugels wordt de vraag gesteld of het niet mogelijk is een deel van het programma elders onder te brenggen.
Resumé	De variant die uitgaat van de 'paviljoenstructuur' biedt perspectief op een algehele kwaliteitsverbetering passend binnen bovengenoemde uitgangspunten. Belangrijke kanttekening daarbij is echter de omvang van het volume op het 'voorplein'. Dit zou uit nadere volumestudies kunnen blijken.	Door juist stedenbouwkundig en programmatisch naar het totale gebied te kijken kan een functioneel en ruimtelijk kwalitatief hoogwaardig plan worden ontwikkeld dat voorziet in de programmatische wensen van de UvA en recht doet aan het bijzondere karakter van het Binnengasthuis-terrein.	Beide adviezen zien kansen voor de ontwikkeling van BG5 met een nieuw volume en een open atrium tussen de vleugels. Er wordt echter wel een pleidooi gehouden het collegezaalvolume zo klein mogelijk te houden en te kijken of een deel van het programma niet elders is onder te brengen om zo de afleesbaarheid van het monument te verbeteren.